

Er komt rook vanonder de brandmuur

Duitse taalvondsten #15

Columns - 22 september 2023 - Auteur: Inge Jooris

"Met mij komt er een *Brandmauer* tegen de AfD," vertelde kandidaat-voorzitter Friedrich Merz in december 2021 aan het weekblad Der Spiegel, aan de vooravond van de voorzittersverkiezingen van de christendemocratische partij CDU. Door het woord '*Brandmauer*' of 'brandmuur' te gebruiken, wilde hij een duidelijke grens trekken. Een brandmuur is stevig, heeft geen deuren, geen ramen, niets komt er doorheen.

Goed op dreef deed hij er nog een schepje bovenop: "De deelstaatafdelingen, vooral in het oosten, krijgen van ons een glasheldere boodschap: als iemand zijn hand opsteekt om met de AfD samen te werken, dan wordt die de volgende dag geconfronteerd met een partijuitzettingsprocedure." Hiermee sloot Merz zich aan bij de afspraak die in 2013 gemaakt werd tussen de gevestigde grote partijen om geen coalitie te vormen op landelijk- of deelstaatniveau met de nieuwe rechts-populistische partij Alternative für Deutschland.

Nog geen twee jaar later komt er rook vanonder de brandmuur van Merz. In het parlement van deelstaat Thüringen heeft zijn partij een voorstel doorgedrukt met de steun van oppositiepartij FDP, enkele onafhankelijken en de extreemrechtse AfD, tegen de wil in van de rood-rood-groene minderheidsregering onder leiding van minister-president Bodo Ramelow. Concreet hebben ze de belasting op aankoop van grond en vastgoed met anderhalve procent omlaag gebracht, van 6,5 procent naar 5 procent. Op zich geen licht ontvlambaar nieuws, maar het gaat dan ook niet over de inhoud, wel over de manier waarop.

Duitsers houden van creatief zijn met taal. In deze rubriek belicht de Vlaamse Inge Jooris creatieve Duitse woordvondsten en spreekwoorden aan de hand van de actualiteit. Vandaag de *Brandmauer*, een woord dat al heel lang wordt gebruikt als het om de omgang met extreemrechts gaat.

Ramelow beschuldigt de CDU in Thüringen ervan afspraken gemaakt te hebben met de extreemrechtse AfD, die in Thüringen wordt geleid door Björn Höcke. De Thüringse AfD is geclassificeerd als rechts-extremistisch en staat onder toezicht.

Höcke zelf is onlangs aangeklaagd voor het gebruiken van een nazi-slogan. Ramelow heeft het op de Duitse radiozender Deutschlandfunk over de zwartste dag uit zijn carrière. Hij schuwt grote woorden niet: "De CDU heeft een pact gesloten met de duivel." Mario Voigt, die de CDU leidt in Thüringen, spreekt over politiek bedrijven op een pragmatische manier en verdedigt zich door kanselier Scholz' uitspraak van augustus jongstleden te herhalen: "'Niemand moet zich afhankelijk maken van hoe de AfD stemt.' Als de AfD uiteindelijk zorgt voor een meerderheid voor een voorstel, dan is dat toch geen samenwerking?" Bovendien beweert zijn partij dat er '0,0' contact is geweest met de AfD.

De démarche in het Thüringse parlement verspreidde zich als een lopend vuurtje doorheen het land. Kranten en politici tonen met knetterende metaforen aan dat de brandmuur zelf in brand staat: dambreuk, taboebreuk, de brandmuur is ingestort, waar staan de brandblussers? "Waar blijft de grote verontwaardiging binnen de CDU en hoeveel zijn de woorden van voorzitter Friedrich Merz nog waard", vraagt de sociaal-democratische voorzitter Saskia Esken zich af in de Stuttgarter Zeitung. SPD-secretaris-generaal Kevin Kühnert probeerde tegenover omroep ARD uit te leggen waar precies het vuur door de brandmuur slaat: "De CDU in Thüringen heeft er bewust voor gekozen een politiek besluit te organiseren dat zonder de stemmen van de AfD niet mogelijk was."

Minister van Binnenlandse Zaken Nancy Faeser, eveneens SPD, verklaart aan persbureau dpa dat de CDU doorgaat met "het afbreken van de brandmuur aan rechterzijde". Ook de Groenen halen fors uit. Politiek directeur Emily Büning hekelt "de toenemende normalisering van de extreemrechtse partij" en parlamentslid Anton Hofreiter vermoedt een doelbewuste en centraal geleide strategie: "Merz bereidt deze actie voor vanuit Berlijn."

Ook Der Spiegel vermoedt er een doordachte strategie achter: "Over precies een jaar zijn er verkiezingen in de Vrijstaat Thüringen en de CDU/CSU staat er allesbehalve goed voor in de peilingen. Onlangs nog stond de partij van Mario Voigt op 20 procent, wat nog lager is dan het toch al slechte cijfer van de vorige verkiezingen. De AfD daarentegen is momenteel de sterkste kracht met 32 procent. De CDU heeft dus presentabele successen nodig - een belastingverlaging met knal en trompet is precies wat ze nodig heeft."

Thüringen is nog maar het begin, zegt AfD-leider Alice Weidel

De liberalen wijzen ietwat ongemakkelijk met de vinger naar de christendemocraten: het was hun voorstel, de liberalen hebben enkel meegestemd. De CDU zelf houdt voet bij stuk. "We gaan niet af op wie het met ons eens is, we gaan af op wat wij denken dat juist is, en daar blijft het bij",

verklaarde voorzitter Merz in een interview met tv-zender Sat1. Hij houdt vol dat er in Thüringen “geen gesprekken, geen onderhandelingen en geen afspraken zijn geweest” tussen CDU en AfD. Ondertussen wrijft de AfD zich in de handen.

Björn Höcke verklaarde na de stemming blij te zijn dat de "CDU de moed heeft opgebracht om stand te houden". De leider van de rechtse partij, Alice Weidel, schrijft op X: "De brandmuur van Merz is geschiedenis - en Thüringen is nog maar het begin."

Ondanks alle spreekwoordelijke brandmuren brandt het vuur als nooit tevoren bij de extreemrechtse partij. Eind juni werd een AfD'er tot *Landrat* (regionaal bestuurder) gekozen in Sonneberg, een district in Thüringen. De AfD leidt vandaag in de peilingen in vier van de vijf voormalige Oost-Duitse deelstaten (Brandenburg, Thüringen, Saksen en Mecklenburg-Voorpommeren). Landelijk staat de partij op de tweede plaats in de peilingen met een recordpercentage van 22 procent. Het wordt heet onder de voeten van de traditionele partijen.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/56621/er-komt-rook-vanonder-de-brandmuur>